

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ-ВОКАЛІСТІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ З ВИКОРИСТАННЯМ МОЖЛИВОСТЕЙ ІКТ

У статті досліджено педагогічні умови формування професійної компетентності викладачів-вокалістів мистецьких шкіл із використанням інформаційно-комунікативних технологій. Показано, що сучасний освітній процес потребує інтеграції інноваційних форм комунікації, які забезпечують відкритий діалог між викладачем, учнем і батьками, сприяють розвитку рефлексії та індивідуалізації навчання. Визначено, що ключовими умовами є готовність педагогів до інновацій, створення інтерактивного освітнього середовища, формування культури безпечного використання інформаційних ресурсів і поєднання традиційних та сучасних методів навчання. Зроблено висновок, що використання інформаційно-комунікативних технологій сприяє підвищенню ефективності вокальної педагогіки та формуванню викладача нового типу – комунікативно компетентного та культурно орієнтованого.

Ключові слова: професійна компетентність, викладач-вокаліст, мистецька школа, педагогічні умови, інформаційно-комунікативні технології.

The article examines the pedagogical conditions for the formation of professional competence of vocal teachers in art schools through the use of information and communication technologies (ICT). It is shown that the modern educational process requires the integration of innovative forms of communication that ensure open dialogue between teacher, student, and parents, promote reflection and individualization of learning. It is determined that the key conditions are teachers' readiness for innovations, creation of an interactive educational environment, fostering a culture of safe use of information resources, and combining traditional and modern teaching methods. It is concluded that the use of information and communication technologies increases the effectiveness of vocal pedagogy and contributes to the formation of a new type of teacher – communicatively competent and culturally oriented.

Keywords: professional competence, vocal teacher, art school, pedagogical conditions, information and communication technologies

Сучасна мистецька освіта в Україні перебуває в умовах суттєвих змін, що зумовлені розвитком інформаційного суспільства та необхідністю оновлення педагогічних практик. Особливу увагу привертає питання формування професійної компетентності викладачів-вокалістів мистецьких шкіл, адже саме вони відіграють провідну роль у збереженні та розвитку вокальних традицій, формуванні естетичних смаків молоді й забезпеченні якісного навчального процесу. Сьогодні професійна компетентність викладача вже не обмежується лише виконавською майстерністю чи методичною грамотністю – вона включає здатність організовувати комунікацію, взаємодію, діалог у сучасному інформаційному середовищі, що є ключовим завданням

інтеграції інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

У вітчизняній педагогічній науці проблематику впровадження ІКТ в освітній процес досліджували такі науковці, як О. Голощук [1], М. Жалдак [2], Т. Острцова [4], Д. Острцов [4], Н. Морзе, О. Овчарук, І. Іванюк, С. Литвинова [3]. Зокрема, М. Жалдак заклад фундаментальні основи інформатизації освіти в Україні; Т. Острцова та Д. Острцов досліджують вектори розвитку ІКТ в середовищі музичної освіти; О. Овчарук та І. Іванюк провели низку досліджень щодо рівня володіння вчителями цифровими технологіями та їх готовності використовувати комунікативні платформи в освіті; С. Литвинова описала створення цифрового освітнього середовища та інтерактивних форм взаємодії між учасниками навчального процесу. Ці дослідження підкреслюють, що інтеграція ІКТ є не додатковим, а системним чинником формування професійної компетентності викладача, зокрема й викладача вокалу.

Формування професійної компетентності викладача-вокаліста в умовах мистецької школи має власну специфіку. Викладач виступає водночас наставником, виконавцем і комунікатором. Його діяльність спрямована не лише на розвиток технічних вокальних умінь учнів, а й на формування їхньої естетичної чутливості, культурних орієнтацій і здатності до художнього самовираження. Тому сучасні педагогічні умови повинні забезпечити організацію відкритого комунікативного середовища, де учень є активним учасником діалогу, а викладач – медіатором взаємодії.

ІКТ у мистецькій освіті виконують передусім функцію комунікаційного посередника. Вони дозволяють підтримувати постійний контакт між учнем і викладачем, організовувати групові дискусії, обмінюватися матеріалами, проводити дистанційні консультації. Для вокальної педагогіки це особливо важливо, адже формування професійних умінь потребує багаторазового повторення, закріплення, а також аналізу власних досягнень. Використання інформаційно-комунікативних технологій дає змогу зберігати записи виконань, порівнювати результати в динаміці, отримувати фідбек не лише від викладача, а й від однокласників, що розвиває у дітей критичність мислення й комунікативні навички [1].

Важливою педагогічною умовою є готовність викладача інтегрувати ІКТ у свою практику. Дослідження Н. Морзе та О. Овчарук показують, що цифрова компетентність педагога безпосередньо залежить від мотивації до професійного розвитку та готовності до змін. У мистецькій школі це виявляється у вмінні використовувати інтерактивні платформи для організації концертів, конкурсів, репетицій, у створенні електронних методичних матеріалів, мультимедійних презентацій, онлайн-курсів. Викладач-вокаліст, який володіє цими інструментами, стає здатним забезпечити різноманітність освітнього процесу й підтримати інтерес учнів [4, С. 64-66].

Не менш важливою умовою є формування інтерактивного середовища в мистецькій школі. Це передбачає не лише оснащення закладу технічними засобами, а й створення умов для постійної комунікації між усіма учасниками освітнього процесу: учнями, викладачами, батьками, адміністрацією. Соціальні мережі, месенджери, електронні журнали стають платформами для організації партнерства та прозорості. У цьому контексті викладач виконує функцію

модератора комунікацій, що сприяє формуванню довіри та взаємоповаги в навчальному процесі.

Окремої уваги заслуговує питання рефлексії. Використання ІКТ робить можливим запис і колективний аналіз виконання учнів. Це дає змогу побачити власні помилки, почути себе з боку, оцінити динаміку розвитку. Такий підхід формує здатність до самоаналізу та критичного ставлення до власної роботи, що є важливою складовою професійної компетентності. Крім того, організація взаємооцінювання у групі через комунікативні платформи розвиває культуру конструктивного зворотного зв'язку[2].

Інформаційно-комунікативні технології створюють нові умови для індивідуалізації навчання. Викладач може забезпечити учня додатковими матеріалами, індивідуальними завданнями, персоналізованими консультаціями в позаурочний час. Це дає змогу враховувати особливості темпу й стилю навчання кожної дитини. Така індивідуалізація сприяє розвитку відповідальності й автономності учнів.

Ще однією важливою умовою є формування культури відповідального використання ІКТ. Викладач має дбати не лише про технічний бік, а й про етичні та правові аспекти: повага до авторського права, дотримання правил онлайн-спілкування, захист персональних даних. Ці питання набувають особливої актуальності в умовах зростання впливу цифрового середовища на дітей і молодь. Завдання педагога – виховати у своїх учнів здатність до безпечної та культурної комунікації.

ІКТ також відкривають широкі можливості для збереження й популяризації національних вокальних традицій. Записи народних пісень, створення електронних архівів, онлайн-конкурси з виконання українського вокального репертуару стають важливим інструментом інтеграції культурної спадщини в сучасний освітній процес. Викладачі-вокалісти, які активно використовують ці ресурси, формують у своїх учнів не лише професійні навички, а й національну ідентичність, повагу до власної культури [1].

Застосування ІКТ у педагогічній практиці сприяє й розвитку партнерства між викладачами. Спільноти педагогів у мережі, професійні онлайн-групи дозволяють обмінюватися досвідом, ділитися методичними розробками, консультуватися з колегами. Це формує професійне середовище, яке стимулює постійне вдосконалення компетентності та підтримує інноваційний розвиток.

Таким чином, педагогічними умовами формування професійної компетентності викладачів-вокалістів мистецьких шкіл із використанням ІКТ виступають: готовність педагогів до інноваційної діяльності; створення інтерактивного освітнього середовища; розвиток рефлексивних практик; забезпечення етичних і безпечних стандартів комунікації; організація індивідуалізованого навчання; інтеграція культурної спадщини у цифрові формати; підтримка професійних спільнот. Усі ці умови забезпечують становлення нового типу викладача – не лише носія традицій, а й активного комунікатора, здатного поєднувати класичну вокальну школу з сучасними інформаційними технологіями [3].

Формування професійної компетентності викладачів-вокалістів у мистецьких школах є складним багатofакторним процесом, який сьогодні

неможливо уявити без інтеграції інформаційно-комунікативних технологій. Вони стають засобом удосконалення педагогічної взаємодії, розширення комунікативного простору, підтримки партнерства й прозорості освітнього процесу. Вітчизняні дослідники зробили значний внесок у розробку теоретичних і практичних основ цього напрямку, підкреслюючи, що ІКТ є інструментом розвитку компетентності педагога та фактором модернізації освіти.

Забезпечення педагогічних умов – готовності викладачів, створення інтерактивного середовища, формування рефлексії, індивідуалізації, дотримання етичних норм і розвитку професійних спільнот – сприятиме становленню нового покоління викладачів-вокалістів, які здатні гнучко реагувати на виклики сучасності, зберігаючи при цьому національні мистецькі традиції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голошук О.О. Вплив музично-інформаційних технологій на розвиток сучасного музичного мистецтва. Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти. Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2023. С. 352-356. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-100>
2. Жалдак, М. І.. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі. *Інформатика та інформаційні технології в навчальному закладі*. № 4-5, 2011. С. 76–82. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/869/> (дата звернення – 30. 09. 2025)
3. Литвинова С. Г. Цифрове освітнє середовище та мережеві форми навчання: методичні аспекти впровадження. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 66, № 4. С. 1–14.
4. Острцова Т.О., Острцов Д.І. Синергія мистецтва і техніки: вектори розвитку музичних інформаційних технологій. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2024. Вип. 16, С. 106-19. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.168>
5. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: зб.тез доповідей учасників всеукр.наук.-практ.семінару (Київ, 12 березня 2019 р.) / за заг.ред., О.В.Овчарук. Київ.: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: Київ, 2019, 108 с.

**Науковий керівник
наук,**

кандидатка педагогічних

доцентка Гунько Н. О.